

forests that should be preserved and maintained. The painting works of Charoenporn Bhrombutr showed the principle of artistic expression regarding to Lao tradition and folkways, reflected in folk plays and ethnicity, equilibrium of right and freedom, especially offering the Buddhist monks foods in the morning dawn among Lao people, who embrace the Buddhism teaching as main way of living.

Regarding to the artistic works creativity, the author was inspired by Lao artists in the integrity, techniques, and the unique way of the author, and so on.

Keywords: A Study of Lao Artists' Painting Works

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของหัวข้อที่จะศึกษา

สมเด็จพระเทพฯ ทรงเห็นว่าประเทศของเราเป็นประเทศน้อย จึงทรงให้ความเมตตาเป็นกันเอง ทรงไม่ถือพระองค์ ชาวลาวยังรักพระองค์มาก ๆ เพราะทรงช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา ทรงสร้างโรงเรียนให้รวมทั้งทรงสร้างถนนหนทาง”

“เราถือโอกาสทั้งวันขึ้นปีใหม่ลาว และวันคล้ายวันพระราชสมภพ 2 เมษายน จัดพิธีบายศรีสู่พระขวัญถวาย ซึ่งพิธีนี้เป็นพิธีที่โบราณถือว่าเป็นการให้พรพระองค์ท่านให้ทรงพระเจริญ และในโอกาสนี้ขอถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ มีพระพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ เป็นมิ่งขวัญของประเทศไทยและประเทศลาวตลอดกาลนาน” (เจ้าดวงจิตร์ พิษเยทรโยธิน, 2556)

จากภาพข่าวที่ปรากฏอยู่ในสื่อสารมวลชน ในช่วงเวลาที่เป็นวันสำคัญของ สปป.ลาว โดยเฉพาะเทศกาลสงกรานต์ของลาวนั้น “สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงร่วมพิธีบายศรีและงานราตรี โดยได้เสด็จมาร่วมงานดังกล่าวมาโดยตลอด เป็นระยะเวลาอันยาวนานและต่อเนื่อง จนภาพที่ชื่นตาของคนไทยและคนลาวที่พำนักอยู่ในประเทศไทยและคนลาวที่อยู่ใน สปป.ลาว ก็เห็นเช่นกัน โดยเฉพาะภาพที่พระองค์ท่านได้ร่วมพ่อนกับข้าราชการในระดับสูงของสถานเอกอัครราชทูตของ สปป.ลาว พร้อมกับการฉลองพระองค์ด้วยชุดประจำชาติของลาวในทุกครั้งที่เสด็จมา จึงเป็นภาพที่สามารถสะท้อนได้ถึงความผูกพัน ความสนิทสนม ที่สามารถส่งผ่านไปถึงคนลาวและคนไทย ได้รับรู้ถึงความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศ ที่มีประวัติศาสตร์ ร่วมกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพและให้เกียรติต่อกันเสมอมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเหมือนพี่น้อง มีโครงการในพระราชดำริหลายโครงการที่ทรงช่วยเหลือให้ชาวลาวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะการฝึกอบรมทางการแพทย์ สาธารณสุข ที่ยังคุณประโยชน์ มาสู่ชาวลาวมหาศาล “การเสด็จพระราชดำเนินมาครั้งนี้สร้างความปลื้มปิติให้กับชาวลาวเป็นอย่างมาก มีผู้มารับเสด็จกว่า 1,000 คน ชาวลาวรักสมเด็จพระเทพฯ หลาย ๆ ทั้งรักและศรัทธาในพระองค์ท่าน ทรงช่วยเหลือชาวลาวหลาย ๆ พร้อมทั้งทรงสร้างความสมัครสมานสามัคคี และความเข้าใจ ทรงเป็นผู้บุกเบิกในการเชื่อมความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ และทรงเป็นมิ่งขวัญความสัมพันธ์ลาว-ไทย” (หลี่ บุญคำ, 2556)

ความสัมพันธ์ของ 2 ประเทศดังกล่าวได้ก้าวไปสู่ความสัมพันธ์ในทุกมิติของสังคมและชุมชนที่สามารถส่งผ่านได้จากการค้า การลงทุน เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาประสาน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ด้วยการใชศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เพื่อให้ได้ตระหนักในคุณค่าของความเหมือนและความต่าง ที่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การสร้างมิตรภาพอันมั่นคงและถาวรสืบไปดังเช่นการที่กลุ่มประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้รวมตัวกัน

เป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ที่จะถึงนี้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยว ซึ่งลาวสามารถนำเงินรายได้เข้าสู่ประเทศได้อีกทางหนึ่ง นอกจากรายได้จากพลังงานไฟฟ้าตามที่เป็นอยู่

ด้วยการที่ประเทศในภูมิภาคดังกล่าวจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนด้วยกัน โดย ซีรภาพ โลहितกุล ได้แสดงทัศนะไว้ว่า “ผมเห็นว่า เงื่อนไขของประเทศฝั่งพื้นสงคราม ทำให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ประเทศไทยมากกว่าที่คนไทยจะเรียนรู้เขา เขาเรียนรู้เราผ่านเพลง ชาว ละคร สื่อสิ่งพิมพ์ เพราะเขาขาดยกตัวอย่างมีคฤศเทศก์ชาวพม่า รู้เรื่องการเมืองไทยอย่างดี การแบ่งสี่เสือ เพราะเขาติดตามข่าว เรียนรู้นิสัยใจคอคนไทยจากละคร หนังสือ แต่เราไม่ค่อยรู้จักเขา เราไม่รู้เขานึกคิดอย่างไร ชอบอะไร มีฐานจากอะไร ที่เป็นอย่างนี้ ผมมองว่า เพราะ 1. การที่เราไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้น 2. เราไม่เคยผ่านสงคราม ทำให้เรามองเขาแบบข้ามผ่านๆ ไปให้ความสนใจญี่ปุ่น ยุโรป อเมริกา ซึ่งหาว่าใหม่กว่าประเทศเพื่อนบ้านมีทรัพยากรธรรมชาติ ความงดงาม ประเพณี งดงามมากมาย ซึ่งกว่าเราจะรู้จักแล้ว เพราะคนอื่นเขาตื่นตัวและเห็นศักยภาพก่อนหน้านี้แล้ว เพราะฉะนั้นถ้ายังปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป ประเทศไทยจะลำบากเมื่อเป็นประชาคมอาเซียน (ซีรภาพ โลहितกุล, 2556)

ด้วยประเทศลาวมีการปกครองในลักษณะสังคมนิยมแต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน โดยรัฐบาลลาวได้สร้างแนวคิดขึ้นมาใหม่เรียกว่า “จินตนาการใหม่” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ (2546 : 155) ในประเด็น “จินตนาการใหม่” กล่าวโดยสรุปไว้ว่า

“ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้กล่าวกันว่า มีชาวลาวหลบหนีออกนอกประเทศราว 500,000 คน นับเป็นการอพยพครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ลาวที่ตั้งประเทศมา รัฐบาลเปลี่ยนเงินกะทันหันผู้มาแลกไม่ทัน เงินเก่ากลายเป็นเศษกระดาษไปทันที ทรัพย์สินสมบัติต่างๆ ถูกยึดเป็นของรัฐ แล้วแบ่งให้ประชาชนตามอัตราเงินอัตราใช้สร้างความลำบากแก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง สถานการณ์เป็นมาจนถึงรัฐบาลประกาศนโยบาย “จินตนาการใหม่” รัฐบาลผ่อนผันกฎหมายที่เข้มงวดลง การไปมาหาสู่ระหว่าง ประชาชนในท้องถิ่นเกิดขึ้น นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับการอนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศ รัฐบาลอนุญาตให้เอกชนสามารถทำธุรกิจเล็กๆ ได้ สถานการณ์ในลาวจึงดีขึ้นตามลำดับ”

ถึงแม้ว่าประเทศลาวจะปกครองด้วยพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลลาว แต่ก็เป็นการปกครองในแบบยึดหยุ่นถึงแม้จะสังคมของลาวจะใช้แนวคิดมาร์กซิสม์ ในการปกครอง แต่ก็ยังเป็นมาร์กซิสม์ในแบบฉบับของลาว เพราะถึงอย่างไร ลาวก็ให้ความสำคัญทางพุทธศาสนาในแนวทางเถรวาท ซึ่งก็เป็นแนวทางเดียวกับไทย กัมพูชา และพม่า และจากประวัติศาสตร์ในอดีต ลาวกับไทยก็เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากอุปนิสัยและวิถีชีวิตนั้น จะมีความคล้ายคลึงกัน แต่เราจะแตกต่างกันด้วยโครงสร้างของการปกครองก็ตาม

ลาวเป็นประเทศเล็กที่มีพลเมืองเพียง 6.5 ล้านคน และยังมีฐานะเป็นประเทศที่พัฒนาต่ำที่สุดของสหประชาชาติเช่นเดียวกับเมียนมาร์ ลาวเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนพร้อมกับเมียนมาร์ใน ค.ศ.1997 แต่การมีบทบาทในอาเซียนโดยเฉพาะการทำหน้าที่ “Chair” ของอาเซียนใน ค.ศ.2004-2005 ก็ทำให้ลาวได้รับการยอมรับทั้งในด้านบทบาทและความสามารถในฐานะสมาชิกอย่างเต็มภาคภูมิใน ค.ศ.2013 ลาวก็จะเป็นประธานจัดประชุมเอเชีย-ยุโรป หรือ ASEM ด้วย อุดมการณ์พรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่ผูกขาดอำนาจปกครองลาวอยู่ในปัจจุบันได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสหภาพโซเวียตและเวียดนาม ในช่วงครึ่งหลังทศวรรษ 1980 เมื่อ 2 ประเทศนี้เริ่มหันมาใช้แนวทางปฏิรูปลาวก็เปลี่ยนแนวทางสังคมนิยมของตนมาเป็น “นโยบายจินตนาการใหม่” (new thinking policy)

แนวนโยบายนี้ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นนโยบายปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ (renovation policy) ในแนวทางเดียวกับนโยบาย “โด่ยเหม้ย” (Doi Moi) ของเวียดนาม (ธีระนุช เปี่ยม, 2555)

ลาวยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีศักยภาพสำคัญคือในด้านการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำจำหน่ายให้แก่ชาติเพื่อนบ้านโดยเฉพาะไทย นอกเหนือไปจากทรัพยากรอื่น ๆ เช่น ทอง ทองแดง และที่ดินทำการเกษตรอีกกว้างขวาง นับแต่เปิดประเทศเศรษฐกิจลาวผูกพันอยู่กับไทยอย่างมากทำให้ในช่วงวิกฤต “ต้มยำกุ้ง” เศรษฐกิจของ

ลาวก็ได้รับผลกระทบสำคัญตามไปด้วย ปัจจุบันจีนซึ่งเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในลาวมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศนี้ (มติชน, 2555)

นโยบายจินตนาการใหม่” จึงเป็นการสร้างมิติใหม่ให้กับสังคมของลาวที่ก้าวข้ามจากการที่ต้องถูกการปกครองที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้มงวด แต่ถึงอย่างไรความมีระเบียบวินัยหรือในเรื่องของกฎระเบียบนั้นก็ต้องเป็นไปตามวิถีแห่งความชอบธรรมอยู่ด้วยเช่นกัน จากความสัมพันธ์ของไทยและลาว กล่าวเฉพาะทางด้านการศึกษา และวัฒนธรรมนั้น ได้มีการพัวพันกันมาอย่างยาวนาน ทั้งจากสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดพรมแดน หรือที่ห่างไกลจากจุดศูนย์กลางก็ตาม เพราะถึงอย่างไรอิทธิพลของการขับเคลื่อนของชุมชนลุ่มแม่น้ำโขงนั้นย่อมมีพลวัตการขับเคลื่อนอยู่ในทุกมิติ ถึงแม้หน่วยงานสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเมืองหลวง อาทิ กรุงเทพฯ ก็ตาม ต่างก็มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชนที่อยู่ตลอดแนวทางของแม่น้ำโขงด้วยความสัมพันธ์ในทางวิชาการ ความสัมพันธ์ในระดับชาวบ้าน หรือความสัมพันธ์ในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลก็ตาม เพราะถึงอย่างไรประเทศลาวก็มีพรมแดนที่ใกล้ชิดและความผูกพันตามชาติพันธุ์อยู่ด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการศึกษา หัวข้อ “การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภาพคน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม จากการศึกษา ผลงานจิตรกรรมของศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิโพธิสต์และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์” จึงเป็นการต่อยอดถึงความสัมพันธ์ในเชิงวัฒนธรรมที่สามารถส่งผ่านด้วยรูปแบบของศิลปะจากศิลปินลาวและผลงานภาพเขียนที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ในความเป็นตัวตนของคนลาวในภาพตัวตนของคนในจากบริบทต่างๆ พร้อมด้วยภาพธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์ และความร่ำรวยในทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำมาเกื้อกูลต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้าอยู่ในปัจจุบัน พร้อมด้วยความงดงามในด้านวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมล้านช้าง และอื่นๆ ที่สามารถสัมผัสด้วยสายตา อีกทั้งความงดงามที่เป็นจิตวิญญาณที่ซ่อนอยู่ในความเป็นลาว ที่เรา 2 ประเทศ ต่างได้เรียนรู้ในความเหมือนและความต่างที่จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกันที่ได้สืบสานสัมพันธ์ตามเชื้อชาติพันธุ์ที่มีความใกล้เคียงที่จะให้มีความยั่งยืนมั่นคงในทุกๆ มิติ ตามปณิธานของการที่จะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปิน สปป.ลาว จากภาพคนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ศิลปะตามอัตลักษณ์ของคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว ในแนวทางลัทธิโพธิสต์และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์
3. เพื่อศึกษาการนำศิลปวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการนำไปสู่การสร้างมิตรภาพกับประเทศเพื่อนบ้านและเพื่อการต้อนรับการเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน

คำถามหลักในการวิจัย

1. ประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินจาก สปป.ลาว เป็นอย่างไร
2. ผลงานสร้างสรรค์ภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความหมายต่อการรับรู้และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนศิลปและวัฒนธรรมระหว่าง สปป.ลาว และไทย ได้อย่างไร
3. ศิลปะและวัฒนธรรม มีบทบาทต่อการสร้างความสัมพันธ์ก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ด้วยการได้ข้อมูลจากภาคสนาม การเยี่ยมเยือนบ้านศิลปินลาวพร้อมกับการวิเคราะห์ผลงานของศิลปินลาว ในลักษณะพรรณนาพร้อมกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้วิจัย โดยมีเทคนิควิธีเพื่อการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ด้วยรายละเอียด ดังนี้คือ

วิธีการศึกษา

การศึกษาประสบการณ์ชีวิตและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินลาว พร้อมกับการสร้างสรรค์ผลงานที่นำแรงบันดาลใจจากการได้เรียนรู้จากศิลปินลาวด้วยเนื้อหาของภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบการแสดงออกตามแนวทางศิลปะลัทธิโพวิสต์และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ ด้วยจากการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการเขียนภาพจากสถานที่จริงด้วยการใช้แนวคิด Visual Anthropology มาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการวิจัยด้วย โดยจะมีลักษณะวิธีการในการดำเนินการวิจัยที่สำคัญ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของประเทศลาว จากเอกสาร หนังสือ ตำรา และอื่นๆ แล้วออกแบบโครงสร้างของเนื้อหาในด้านประวัติศาสตร์ ในมุมมองต่างๆ ไปครอบคลุมกับเนื้อหาที่กำหนดไว้คือ คน ซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่และบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้ว รวมทั้งที่มียศฐาบรรดาศักดิ์ จนถึงบุคคลที่เป็นชาวบ้าน โดยทั่วไปที่มีบทบาทหรือเคยมีบทบาทอยู่ในสังคมของลาวอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นต้น

การศึกษาในด้านวัฒนธรรมนั้น จะให้ความสำคัญกับสภาพของธรรมชาติใน สปป.ลาวที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ ด้วยการรักษาดูแลจากภาครัฐบาลและที่เป็นอยู่อย่างธรรมชาติ ที่ยังคงความงดงามไว้จากอดีตจนมาถึงปัจจุบัน ที่ยังไม่ถูกทำลาย ซึ่งควรได้รับการรักษาและปกป้องให้มีความยั่งยืนสืบไปเพื่อเป็นมรดกของคนรุ่นหลังได้ต่อไป อาทิ ต้นไม้ แม่น้ำ ลำธารน้ำ ภูเขา เป็นต้น

ในส่วนของสิ่งแวดล้อมนั้น จะให้ความสำคัญกับสภาพโดยรวมที่สามารถสะท้อนภาพลักษณะของบทบาทต่างๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อสังคมและวิถีชีวิต ทั้งจากสังคมชนบทจนถึงสังคมเมือง และสภาพของบ้านเมืองที่เป็นเมืองหลวง อีกทั้งสังคมของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในชนบทด้วยเช่นกัน

โดยให้สอดคล้องกับแนวคิดของงานวิจัยในเนื้อหาของคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของความเป็นลาวได้อย่างครอบคลุม ด้วยการถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะทั้งจากการเขียนขึ้นจากสถานที่จริง ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงและที่เขียนขึ้นภายใน Studio จากข้อมูลที่น่ามาจากการถ่ายภาพ จากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยเป็นสำคัญ เป็นต้น

2. การศึกษาประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินลาวในแขวงเวียงจันทน์ จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) อาจารย์มาย จันดาวง ศิลปินแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2010 2) อาจารย์กงพัต ลวงหลาด ศิลปินดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2010 ซึ่งจัดโดยกระทรวงวัฒนธรรมของ สปป.ลาว และ 3) อาจารย์เจริญพร พรหมมะบุตร จากกระทรวงวัฒนธรรมและແຂວງໄຊທະວີພັນ โดยการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ ในด้านประวัติชีวิต และแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ พร้อมกับการวิเคราะห์ผลงานศิลปะตามยุคสมัยด้วยการสัมภาษณ์อย่างมีส่วนร่วม โดยได้ทำการสัมภาษณ์ในครั้งที่ 1 ที่ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในนครเวียงจันทน์ โดยพร้อมเพรียงกันทั้ง 3 คน โดยมีนิตินิตในระดับปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ช่วยวิจัยในการสัมภาษณ์และประสานงานในการติดตามศิลปิน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นถึงประวัติชีวิตและการใช้ชีวิตในด้านต่างๆ ที่ผ่านมา อย่างพอสังเขป

จากนั้นได้ผ่านมามีอีก 1 สัปดาห์ ได้มีการสัมภาษณ์ในลักษณะแบบมีส่วนร่วมด้วยการไปสัมภาษณ์ที่บ้านของศิลปินทั้ง 3 คน เพื่อศึกษาและเรียนรู้วิธีการสร้างผลงานและวิถีชีวิตการเป็นอยู่พร้อมกับการศึกษาการสร้าง

ผลงานในลักษณะเด่นๆ จำนวน คนละ 5 ภาพผลงาน ที่ศิลปินได้แสดงแนวคิดและเทคนิควิธีการในการนำเสนอ เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำไปเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานของผู้วิจัยได้ต่อไปด้วยเช่นกัน

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

การเลือกแหล่งข้อมูลในการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มคนที่จะให้ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ไว้ 2 ลักษณะคือ

1. กลุ่มศิลปินที่มีผลงานเด่นที่อาศัยอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ และเป็นกลุ่มศิลปินที่มีบทบาทอยู่ในสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นิสิต นักศึกษา และประชาชน ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอีกทั้งการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ออกสู่สายตาประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการได้รับเชิญไปปฏิบัติการ Work Shop กับศิลปินเพื่อนบ้านมาแล้วหลายครั้ง ทั้งจากประเทศไทย/เกาหลี/เวียดนาม เป็นต้น และในปัจจุบันก็ยังปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอยู่ที่บ้านของตน โดยมีผู้ต้องการผลงานของศิลปินในแต่ละท่านก็ได้มีการจำหน่ายผลงานดังกล่าว ไปตามแต่ละโอกาสต่างๆ เสมอมา ซึ่งเป็นศิลปินกลุ่มหลักในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2. กลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งจะประกอบด้วยประชาชนที่ทำงานในหน่วยงานราชการและประชาชนที่เป็นบุคคลทั่วไป รวมทั้งชาวบ้านคนยากจน เป็นต้น ก็จะมีการสัมภาษณ์ให้ได้แสดงทัศนะเพื่อสะท้อนแนวคิดในด้านต่างๆ เพื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการนำมาอธิบายประกอบภาพเขียนศิลปะของผู้วิจัยให้มีความสอดคล้องได้อย่างมีเอกภาพ ต่อการนำเสนอภาพผลงานในแต่ละชั้นที่ประกอบด้วยภาพผลงานศิลปะและคำบรรยายได้อย่างมีเอกภาพได้ในที่สุด

เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความรู้จากประวัติศาสตร์ทั้งจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยผ่านผู้คนที่บทบาทอยู่ในสังคมในยุคปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ สปป.ลาว ด้วยการใช้ศิลปะภาพเขียนเป็นสื่อกลางในการสะท้อนเรื่องราวต่างๆ ด้วยการแสดงแนวคิดรวบยอดในเนื้อหาต่างๆ พร้อมกับวิเคราะห์ผลงานทั้งจากศิลปินลาวและผลงานของผู้วิจัยเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของความเป็นลาว ด้วยการเรียบเรียงความรู้เชิงประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การเข้าใจที่จะเป็นพื้นฐานของการสร้างมิตรภาพของการเป็นประเทศเพื่อนบ้านให้มั่นคงสืบไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

จะเป็นการวิเคราะห์จากประสบการณ์สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินจาก สปป.ลาวและการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ของผู้วิจัยที่มีแรงบันดาลใจมาจากภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ใน สปป.ลาว โดยจะแสดงออกในรูปแบบตามแนวทางลัทธิโพสิทิวส์และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ โดยสามารถวิเคราะห์ผลงานได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากประสบการณ์ชีวิตของศิลปิน สปป.ลาว ผ่านเรื่องเล่าพร้อมด้วยผลงานที่มีลักษณะเด่น จำนวน 5 ผลงาน ที่สะท้อนแนวคิดและแรงบันดาลใจ โดยการวิเคราะห์ด้วยหลักการทางศิลปะเพื่อสามารถเรียนรู้จากเทคนิคและวิธีการพร้อมด้วยประสบการณ์ชีวิตในแต่ละยุคสมัยที่สามารถนำมาประมวลเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ในที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเรื่องราวของคนที่มิสสถานภาพและบทบาทที่สูงสุด จนมาถึงประชาชนคนธรรมดาทั่วไป ที่มีบทบาทอยู่ในสังคมของ สปป.ลาว จากอดีต มาจนถึงปัจจุบัน เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์และตัวตนของบุคคลนั้นๆ ที่จะสามารถมองผ่านจากเรื่องเล่าในอดีต เพื่อนำไปสู่ความรู้และความเข้าใจในเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ด้วยเช่นกัน

ในการวิเคราะห์ภาพธรรมชาตินั้นจะเลือกเขียนภาพธรรมชาติ ที่สามารถสะท้อนภาพการเป็นสัญลักษณ์ของประเทศ สปป.ลาว ที่สามารถส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว และธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการสำรวจและติดตามจากภาครัฐบาลหรือเอกชนก็ตาม เพื่อสะท้อนภาพธรรมชาติของ สปป.ลาวที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ด้วย ต้นไม้ ป่าไม้ แม่น้ำ ภูเขา เป็นต้น

การวิเคราะห์ภาพสิ่งแวดล้อมนั้น จะเป็นการศึกษาองค์ความรู้ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ จากข้อมูล ด้วยการค้นคว้าเพื่อเป็นฐานความคิดที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละเรื่องนั้นๆ ด้วยจากการนำแนวคิดพร้อมด้วยบทสัมภาษณ์ ที่จะมีส่วนในการสร้างสรรค์ผลงานที่สมบูรณ์ด้วยเนื้อหาและรูปแบบทางศิลปะ ในการแสดงออกด้วยเช่นกัน

3. การวิเคราะห์ผลงานของศิลปิน สปป.ลาว และผลงานของผู้วิจัยนั้น ได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่อสะท้อนแนวคิด แรงบันดาลใจ และวิธีการสร้างผลงาน โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 3.1 แนวคิดในการสร้างผลงาน
- 3.2 ลักษณะของการแสดงออกที่สื่อความหมายต่อสังคม
- 3.3 หลักการทางศิลปะ
  - 3.3.1 การใช้สีและการระบายสี
  - 3.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ
  - 3.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม ภาพคน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม จากการศึกษาผลงานจิตรกรรมของศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับอิทธิพล จากลัทธิโฟวิสต์ และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์” มีขอบเขตในการวิจัยประเด็นต่างๆ คือ

1. ขอบเขตของพื้นที่ทางด้านกายภาพ

พื้นที่ในการศึกษา บทบาทของคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนั้น จะให้ความสำคัญกับพื้นที่หลักอยู่ 4 แห่งด้วยกันคือ พื้นที่นครหลวงเวียงจันทน์ / พื้นที่แขวงสะหวันนะเขต / พื้นที่แขวงหลวงพระบาง / พื้นที่แขวงจำปาศักดิ์

2. ขอบเขตทางด้านประสบการณ์ชีวิตและการสร้างสรรค์

ผลงานศิลปะของศิลปิน สปป.ลาว

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาตามกระบวนการที่จะนำไปสู่การพัฒนาในผลงานของผู้วิจัย โดยเริ่มจากการศึกษาผลงานของศิลปินที่พำนักอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นจำนวน 3 คน ที่มีลักษณะผลงานที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับลัทธิโฟวิสต์และเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ ทั้งจากการแสดงออกรูปแบบทางศิลปะและด้านการสะท้อนอารมณ์ในส่วนลึกที่ศิลปินมีต่อภาพลักษณ์ในการแสดงออกที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างเด่นชัด อีกทั้งการมีบทบาทอยู่ในสังคมเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมกับมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานทั้งจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยในเนื้อหาที่สำคัญ คือ ภาพคน ภาพธรรมชาติ และภาพสิ่งแวดล้อมใน สปป.ลาว โดยจะถ่ายทอดในแนวทางของศิลปะลัทธิโฟวิสต์ และเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ ด้วยเรื่องราวอิงประวัติศาสตร์ มาจนถึงสภาพของสถานการณ์ในปัจจุบันในประเทศ สปป.ลาว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ด้านศิลปะจากศิลปิน สปป.ลาว
2. เพื่อเรียนรู้และเข้าใจในประสบการณ์วิถีชีวิตของศิลปิน สปป.ลาว
3. เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากภาพคนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ สปป.ลาว
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมที่มีต่อการท่องเที่ยว
5. เพื่อเตรียมการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นฐานข้อมูลด้านศิลปะร่วมสมัยลาวและไทยได้ต่อไป
2. เป็นการสร้างเสริมศิลปะและวัฒนธรรมที่มีต่อการท่องเที่ยว ให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป
3. เป็นการศึกษาและเรียนรู้ในการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการทางศิลปะในการต้อนรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้สร้างสรรค์ จากแรงบันดาลใจในภาพคน ภาพธรรมชาติและภาพสิ่งแวดล้อมใน สปป.ลาว
2. ผลงานจิตรกรรมของศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หมายถึง การศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งแนวคิด พร้อมด้วยเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดศิลปะที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว
3. อิทธิพลจากลัทธิโพธิวิสต์ หมายถึง การแสดงทางศิลปะที่ให้ความสำคัญกับการใช้สีและเส้นด้วยการรับรู้จากสิ่งที่ปะทะอยู่ตรงหน้า โดยผู้สร้างสรรค์สามารถแทนค่าของสีได้ตามจินตนาการ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงหรือการใช้เส้นสีที่ไร้กฎเกณฑ์ โดยให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระ แต่สามารถดำรงความเป็นเอกภาพได้ตามจินตนาการที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
4. อิทธิพลจากลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ หมายถึง การแสดงออกทางศิลปะที่ใช้อารมณ์เหนือกว่าความคิด โดยใช้ความฉับพลันในการถ่ายทอดทางศิลปะ ต่อภาพที่ปรากฏด้วยความรวดเร็ว จากการปะทะต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ที่สามารถสะท้อนความรู้สึกส่วนลึกของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสิ่งเร้าที่แตกต่างตามบริบทของสังคมแต่ละยุคสมัยเป็นสำคัญ

เนื้อหา

การศึกษาเรื่อง “การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภาพคน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม จากการศึกษาผลงานจิตรกรรมของศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิโพธิวิสต์และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์” ครั้งนี้ โดยผู้วิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภาพคน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ผลงานของศิลปิน สปป.ลาว และผลงานการสร้างสรรค์ของผู้วิจัย โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่อสะท้อนแนวคิด แรงบันดาลใจ และวิธีการสร้างผลงาน
2. ศิลปินจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่นำผลงานมาทำการวิเคราะห์ ได้แก่ ศิลปินแห่งชาติ/ศิลปินดีเด่น ในปีพุทธศักราช 2553 และศิลปินจากกระทรวงแถลงข่าว ซึ่งมีศิลปินจาก สปป.ลาว จำนวน 3 คน ดังนี้

1. มาย จันดาวง (May Chandavong) ศิลปินแห่งชาติ สาขาจิตรกรรม
2. กงพั๊ด ลวงหลาด (Kongphat Lungrath) ศิลปินดีเด่น สาขาจิตรกรรม
3. เจริญพร พรหมมะบุตร (Chaleunphone Phommabouth) ศิลปินจากกระทรวงแถลงข่าว
3. วิธีดำเนินการวิจัย
  1. การสัมภาษณ์ศิลปินโดยผู้วิจัย
  2. การวิเคราะห์ผลงานของศิลปิน สปป.ลาว และผลงานการพัฒนาสร้างสรรค์ของผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์

การวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในเรื่องของที่มาของแนวคิดในการสร้างผลงาน ลักษณะของการแสดงออกที่สื่อความหมายต่อสังคม และหลักการในการสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยการนำบทสัมภาษณ์และข้อมูลจากเอกสาร โดยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ศิลปินจาก สปป.ลาว

Institute of Culture and Arts

โดยผู้วิจัยได้นำผลงานที่จะใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 3 ภาพ จากผลงานของศิลปินจาก สปป.ลาว จำนวน 3 คน โดยจะวิเคราะห์ผลงานคนละ 1 ภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลงานของ มาย จันทดาว

ภาพ "สาวหลวงพระบางไปวัด" (2553)

สีอ้วสดู สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 70 x 50 เซ็นติเมตร

เทคนิค การระบายสีเรียบแบบกลมกลืน (Blending)

ขนาด 50 x 40 เซ็นติเมตร

เทคนิค การระบายสีลารอยพู่กัน (Brush Work)

2. ผลงานของ กงพั๊ด ลวงหลาด

ภาพ "วัดะสงสาร" (พ.ศ. 2555)

สีอ้วสดู สีอะคริลิกและสีน้ำมันบนกระดาษสา

ขนาด 90 x 70 เซ็นติเมตร

เทคนิค การระบายสีเรียบแบบกลมกลืน (Blending)

3. ผลงานของ...

ภาพ...

สีอ้วสดู

บทสรุป

จากการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม ภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาผลงานจิตรกรรมของศิลปินสาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิโพวิสต์ และลัทธิเยอรมันเอ็กซ์เพรสชันนิสม์” โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ผลงานของ มาย จันดาวง

1.1 แนวคิดในการสร้างผลงาน จากการศึกษาวិเคราะห์แนวคิดในการสร้างผลงาน และแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ชิ้น ของ มาย จันดาวง ผู้วิจัยสามารถแบ่งแยกกลุ่มแนวคิดในการสร้างผลงาน ออกเป็น 2 ประเด็นด้วยกัน ดังนี้

1.1.1 กลุ่มที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความอ่อนช้อยของหญิงสาวในชนบท

1.1.2 ภาพที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแม่น้ำโขง

2. ผลการวิเคราะห์ผลงานของ กงพั๊ด ลวงหลาด

จากผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ของ กงพั๊ด ลวงหลาด โดยแบ่งกลุ่มเนื้อหาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเนื้อหาที่แสดงออกเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิดของมวลมนุษยที่เป็นสังขารธรรมที่มนุษย์ทุกคนต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติคือ การเกิด แก่ เจ็บ และตายในที่สุด กลุ่มเนื้อหาที่แสดงออกทางด้านประวัติศาสตร์ การสำนึกในบุญคุณของแผ่นดินที่ตนเองได้เกิดมา ซึ่งคนรุ่นหลังควรมีความกตัญญูต่อแผ่นดินเกิดของตน กลุ่มเนื้อหา ที่แสดงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ควรมีสติและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน และถึงแม้จะเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไปก็มีคุณค่าเช่นเดียวกัน กลุ่มเนื้อหาที่แสดงความสำคัญของป่าไม้ที่ควรเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่า ที่ต่างก็พึ่งพาอาศัยกันตามธรรมชาติ ที่ควรจะได้รับ การอนุรักษ์และส่งเสริมได้ต่อไป

2.1 แนวคิดในการสร้างผลงาน

จากการวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของ กงพั๊ด ลวงหลาด ในเนื้อหาแต่ละกลุ่มนั้น ได้พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

2.1.1 การเวียนว่ายตายเกิดของมวลมนุษย

2.1.2 ผลงานที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์

2.1.3 ผลงานที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ภาพ “สตรีเพศ” และภาพ

“ผู้หญิงในจินตนาการ”

2.1.4 ผลงานที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับภาพสัตว์และป่าไม้ ได้แก่ ภาพ “เจ้าป่า”

3. ผลการวิเคราะห์ผลงานของ เจริญพร พรหมมะบุตร

จากผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ของ เจริญพร พรหมมะบุตร โดยเนื้อหาของงานสร้างสรรค์ผลงานนั้น จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีของคนลาว โดยเฉพาะที่แสดงวิถีชีวิตสะท้อนถึงวัฒนธรรมของลาวที่มี “บรรยากาศม่วนซื่น ผ่างไว้ด้วยความงาม เบ็งแล้วมันมีบรรยากาศวันร่วมทั้งผู้เฒ่า ผู้แก่ เด็กน้อย ผู้ด้อย ผู้จ้อย มันแสดงถึงความสามัคคี” เจริญพร พรหมมะบุตร ได้กล่าวไว้ได้แก่ ภาพ “พ่อนแห่งไฟ” ภาพที่แสดงถึงการเป็นตัวแทนของสามเผ่าลาว “ถึงจะเป็นชาวเขาลาวเทิง หรือกลุ่มเผ่าเล็ก ก็ช่าง ล้วนแล้วแต่มีสิทธิมีอำนาจในการปฏิบัติตน และมีสิทธิในการม่วนซื่น และเป็นภาพที่เอ่ยอ้างถึงต่างประเทศได้รับรู้และเข้าใจวัฒนธรรมลาวเรา” เจริญพร พรหมมะบุตร ได้กล่าวไว้ ได้แก่ ภาพ “ลาวสูง/ลาวลุ่ม/ลาวเทิง” ด้วยความรักในเสียงเพลงถึงแม้ว่าจะเล่นดนตรีและร้องเพลงไม่เป็น แต่ก็ชอบไปดูเป่าแคนในสมัยก่อน ครั้งรุ่นพ่อรุ่นแม่ที่ได้มีโอกาสได้ไปชื่นชม ได้จากภาพ “เป่าแคนเกี่ยวกับสาว” กิจกรรมที่สำคัญในเหตุการณ์ประเพณี บุญกุศลสงกรานต์ (ปีใหม่ลาว) ด้วยการไปตกผ้าชาย ไปปักธงราศีต่างๆ ซึ่งจะมีรูปนาค รูปสัตว์ รูปไก่ เพื่อปักเป่าสิ่งไม่ดีชั่วร้ายออกไปจากชีวิต ได้แก่ ภาพ “ตกพระธาตุทราย” และภาพสุดท้ายที่แสดงการดำเนินวิถีชีวิตตามชนบททำเนียบที่

สืบทอดกันมาของผู้คนในเมืองหลวงพระบาง คือ การตักบาตร “คนลาวนิยมหรือโดยหลักประเพณีการใส่บาตรให้พระ คือ จะใส่แต่ข้าวเหนียว และขนม ส่วนอาหารการกินก็จะมีคนทั่วไปจัดสรรที่วัดเป็นอย่างดี ส่วนหลายบ่อยาก เอาอาหารไปตักบาตร 90% และโดยเฉพาะผมเองไม่เคยเอาอาหารไปใส่บาตรจกที่” เจริญพร พรหมมะบุตร ได้กล่าวไว้ได้แก่ ภาพ “แรงศรัทธาจากงานบุญ” ซึ่งผลงานทั้ง 5 ภาพ จึงเป็นภาพที่สะท้อนภาพของการดำเนินชีวิตของคนลาวที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของศิลปและวัฒนธรรมอย่างไม่เสื่อมคลายตลอดมา

3.1 แนวคิดในการสร้างผลงาน

จากการวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของ เจริญพร พรหมมะบุตร ในการแสดงออกทางศิลปะ ในเนื้อหาของภาพ ได้พบประเด็นที่สำคัญ คือ การอนุรักษ์ในศิลปะและวัฒนธรรม

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์จิตรกรรมภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาผลงานจิตรกรรมของศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิโพธิวิสต์ และลัทธิเยอรมันแน็กซ์เพรสชันนิสต์” ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลงานทั้ง 15 ภาพ ของศิลปินจาก สปป.ลาว 3 คน ดังนี้ มาย จันดาวง (May Chandavong) จำนวน 15 ภาพ กงพั๊ด ลวงหลาด (Kongphat Lunggrath) จำนวน 5 ภาพ และ เจริญพร พรหมมะบุตร (Chaleunphone Phommabouth) จำนวน 5 ภาพ และผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากศิลปิน สปป.ลาว ของการสร้างสรรค์จากผู้วิจัยเป็นจำนวน 42 ภาพ ประกอบด้วยผลงานกลุ่มที่ 1 “ภาพคน” จำนวน 15 ภาพ ผลงานกลุ่มที่ 2 “ภาพธรรมชาติ” จำนวน 10 ภาพ และผลงานกลุ่มที่ 3 “ภาพสิ่งแวดล้อม” จำนวน 17 ภาพ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ผลงานจากศิลปิน สปป.ลาว และผลงานของผู้วิจัย พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานวิจัยตามกระบวนการวิจัย และภายหลังจากสรุปผลการวิจัยใน 3 ประเด็นหลักด้วยกันคือ

1. ประเด็นเรื่องลักษณะเฉพาะของการแสดงออกทางศิลปะของศิลปินจาก สปป.ลาว จากการศึกษาและวิจัยในผลงานของศิลปิน 3 ท่านนั้น ผู้วิจัยพบว่า ต่างมีลักษณะเด่นในการถ่ายทอดที่แตกต่างกันไป ดังนี้

ผลงานของมาย จันดาวง จะเป็นการสะท้อนภาพของหญิงสาวที่ศิลปินได้มีโอกาสพบเห็นจากสถานที่ต่างๆ แล้วเกิดความประทับใจในรูปร่างและความงามของใบหน้า พร้อมด้วยกิริยาท่าทางที่อ่อนช้อย ตรงตามรสนิยมของศิลปิน โดยสาวชนบทที่ยังอยู่ในความทรงจำ จะเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานดังกล่าวที่ว่า “เราคิดฮอดชนบท บ้านเกิดเมืองนอน เราเคยเติบโตใหญ่ ท้องทุ่งไร่องนา เห็นเด็กน้อย เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เราก็คิดฮอดเป็นภาษาที่ทรงจำ และกิดผู้หย้าผู้หญิงเป็นตัวเอง ชื่อดอกหญ้า ที่จริงแล้วมันเป็นชื่อของนางสาว ชื่อว่า ดอกหญ้า โดยที่เราประดิษฐ์ขึ้นมาในจินตนาการ คิดมาเอง แต่ผู้หญิงเราก็ดหาหน้าผู้สาวที่มีรูปทรงงาม มาประดิษฐ์ใส่เสื้อผ้า คิดเอง จัดภาพ คิดเอง” และได้แสดงทัศนะไว้อีกว่า

“เพราะผู้หญิงจะงามมันต้องงาม Position ผู้หญิงที่มีหน้าตามงามปานใดก็ซัง ถ้า Position บ่งามแม่บ่งาม ตำแหน่งเราเห็นพวกนักถ่ายรูป นางแบบเขาจะจัดทำนั่นทำนี่ ถ้าบ่มักเขาก็จะบอกนางแบบเอียงทำนั่นทำนี่ เพราะเขาเลือก Position ของผู้หญิง ถ้า Position บ่งาม ซิงามปานใดก็บ่งาม มันแสดงความอ่อนช้อย” เป็นต้น

ผลงานของกงพั๊ด ลวงหลาด จากการได้ผ่านประสบการณ์ในชีวิต ที่มีทั้งสมหวังและผิดหวัง โดยเฉพาะการแตกแยกของครอบครัว จึงทำให้ต้องไปมีครอบครัวใหม่ อีกทั้งการต้องไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลายาวนาน จนกงพั๊ด ได้อยู่ในวัย 50 ปี จากการตกผลึกทางความคิด จากผลงานในเนื้อหาต่างๆ นั้น ก็จะมีจุดยืนอยู่ตรงที่ความเข้าใจในชีวิต โดยเฉพาะการเกิด แก่ เจ็บ และตาย ดังภาพที่สะท้อนแนวคิดที่สามารถสื่อความหมายต่อภาพอื่นๆ อยู่ด้วยเช่นกัน ดังภาพ “วาทะสงสาร” ที่ได้แสดงความคิดไว้ว่า “เพราะไปเป็นญาติธรรมในสำนักกรรมแห่งหนึ่ง อยู่ที่เวียงจันทน์ แต่มีศุนย์ใหญ่อยู่ที่อุดร โดยได้มีการฟังคำอธิบายเรื่องธรรมะว่า เป็นอย่างไร แต่เมื่อก่อนเรามีแต่ไปนับไหว้ในวัด ซึ่งไม่รู้จักความหมายของธรรมะ และการนำเอาธรรมะกลับมาบ้าน แนวคิด หลังจากได้ฟังธรรมะแล้ว ก็ชอบหาหนังสือมาอ่าน เรื่องพระพุทธเจ้าตรัสรู้ จึงทำให้เราเข้าใจ สมมุติว่าเรื่อง อริยสัจ 4 เป็นเรื่องอะไร

คือใจกลางของพระพุทธเจ้ามี 4 อย่าง ซึ่งเมื่อก่อนเราไม่เข้าใจเรื่องธรรมะเลย” เป็นการสะท้อนแนวคิดของคนที่มีอายุ 50 ปีกว่าๆ ที่ย่อมต้องใช้สติเพื่อให้เกิดปัญญาในการนำมาใช้กับการดำเนินชีวิต ดังที่ กงพัดได้ดำเนินชีวิตมาจนถึงในสถานภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น

ผลงานของเจริญพร พรหมมะบุตร ด้วยจากความสนใจในความเป็นศิลปะและวัฒนธรรม โดยเฉพาะวิถีชีวิตตามประเพณีนิยม ผลงานการแสดงออกของเจริญพร จึงเป็นภาพสะท้อนถึงภาพชีวิตของสังคมใน สปป.ลาว ที่ได้ยึดถือสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังภาพที่สะท้อนการเล่นของผู้คนที่ เป็นชาวบ้าน จากภาพ “ฟ้อนแห่งบั้งไฟ” จากแนวคิดที่ว่า “การแต่งกายในภาพนี้แสดงว่าเป็นสัญลักษณ์การแต่งกายของคนเวียงจันทน์ ซึ่งบุญบั้งไฟนั้นในประเพณีปฏิบัติ นั้น มีหลายพื้นที่ที่แตกต่างกัน และในรูปทรงลักษณะของบั้งไฟ ก็มีความแตกต่างกัน ตัวอย่างทางภาคใต้ก็จะเป็นรูปแบบหนึ่ง แต่เราก็เห็นสีสันทันของคนให้มีความเด่นชัด” ในผลงานที่สะท้อนภาพการเล่นพื้นบ้าน ที่เป็นที่ยอมรับของคนลาวและคนไทยในภาคอีสานอยู่ด้วยเช่นกัน จากภาพ “เป่าแคนเกี่ยวสาว” ได้แสดงทัศนะไว้ว่า “ภาพนี้ก็แสดงถึงวัฒนธรรมเช่นกัน ผมชอบไปดูเป่าแคนในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันซึ่งหาได้ยาก แต่บรรยากาศแบบนั้นจะเป็นรุ่นพ่อรุ่นแม่ของพวกเรา แต่ว่าเห็นเขาแสดงขึ้นมา ก็จับเอาจุดพัฒนาขึ้นมาใหม่ให้มีความชอบ” และในเนื้อหาที่สะท้อนความศรัทธาในพุทธศาสนา ที่คนลาวได้ดำรงเอกลักษณ์ในการใส่บาตรในแบบฉบับของตนเองได้อย่างโดดเด่นจากภาพ “แรงศรัทธาจากงานบุญ” โดยได้แสดงทัศนะไว้ว่า “ได้อารมณ์จากสี จากผ้า จากบรรยากาศต่างๆ เพราะมันมีส่วนประกอบจะเป็นภาพผู้เฒ่าใส่บาตร แต่ภาพที่หนึ่งจะได้อารมณ์มาก ซึ่งมันเป็นเรื่องแสดงถึงวิถีชีวิต การตัดบาตร ยาดน้ำ ทำบุญของประชาชนลาว” จึงเป็นแนวคิดโดยรวมของเนื้อหาที่สะท้อนการแสดงออกทางศิลปะด้วยภาพชีวิตที่ปรากฏในผลงานของเจริญพรนั้น มีลักษณะเป็นศิลปะเพื่อชีวิต ซึ่งเป็นอิทธิพลของแนวทางการสร้างสรรค์ของศิลปินจีนอยู่ด้วยเช่นกัน ตามที่เจริญพรได้มีโอกาสไปศึกษาศิลปะจากประเทศจีน อยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง จึงได้มีการซึมซับในเนื้อหาของวัฒนธรรมและประเพณีดังที่เจริญพรมีความประทับใจในวิถีของคนลาวที่ได้ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาโดยตลอดมานั่นเอง

2. ประเด็นเรื่อง การศึกษาวิจัยจากเนื้อหา “ภาพคน” “ภาพธรรมชาติ” และ “ภาพสิ่งแวดล้อม” ของผู้วิจัยพบว่า ในลักษณะเด่นในด้านของภาพคนนั้น จากข้อสังเกตในบทบาทของศิลปิน สปป.ลาวนั้น จะไม่นิยมเขียนภาพบุคคลสำคัญในทางประวัติศาสตร์ แต่ถ้าจะเขียนขึ้นมานั้นก็จะต้องเขียนภาพในลักษณะที่เหมือนจริง โดยใช้ลักษณะการระบายสีแบบเกลี่ยเรียบ แต่ในผลงานของผู้วิจัยได้นำแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานมาจากศิลปิน สปป.ลาว แต่การแสดงออกในบางส่วนของภาพเขียนนั้นได้ยึดแนวทางเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ที่เป็นการถ่ายทอดที่เน้นอารมณ์และความรู้สึกจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ที่เป็นเรื่องเล่ามาสร้างจินตนาการให้ร่วมสมัยแล้วถึงเป็นการสร้างสรรค์ผลงานในอันดับต่อไป แต่ในภาพคนที่เป็นบุคคลทั่วไปนั้น ผู้วิจัยได้นำวิธีการใช้สีและการระบายสีที่ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปิน สปป.ลาว ทั้ง 3 ท่าน โดยเฉพาะภาพในชุด “นางสังขาร” ในผลงานกลุ่มที่ 2 ที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ “ภาพธรรมชาติ” ผู้วิจัย พบว่า สถานที่สำคัญและมีชื่อเสียงที่โดดเด่นมีลักษณะเฉพาะที่สามารถเป็นแรงดึงดูดต่อนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและผู้คนจากต่างประเทศ โดยภาพรวมแล้วสถานที่ที่โดดเด่นนั้นจะอยู่ในภาคใต้ของ สปป.ลาว แต่ในภาคเหนือนั้นจะมีความงามในธรรมชาติเป็นแบบโดยรวม จึงเป็นความแตกต่างที่อยู่บนความแปลกแยกของแต่ละสถานที่ในการแสดงออกทางศิลปะจะมีเพียงภาพเดียวที่ได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากการเขียนภาพในขณะนั้น ได้แก่ ภาพ “วังเวียง...พัทธยาเมืองลาว” ภาพอีกจำนวน 9 ภาพ จึงเป็นการเขียนขึ้นจากความประทับใจจากการได้สัมผัสตามบริบทต่างๆ แล้วนำมาสร้างสรรค์ในรูปแบบตามหลักการทั้งทางด้านแนวคิดและกลวิธีการด้วยการบูรณาการให้มีเอกภาพได้ในที่สุด ในผลงานกลุ่มที่ 3 เป็นเนื้อหาของภาพเขียนภาพในกลุ่ม “ภาพสิ่งแวดล้อม” ผู้วิจัยพบว่า ในการปกครองของ สปป.ลาว จะอยู่ในระบบของสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ มาตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1975 โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว สามารถเข้ายึดอำนาจรัฐได้เด็ดขาด ซึ่งทำให้เจ้าศรีสว่างวัฒนาจำต้องสละราชสมบัติ จึงทำให้อาณาจักรลาว ได้เปลี่ยนชื่อประเทศใหม่เป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) “เป็นระบอบคอมมิวนิสต์ โดยมีเจ้าสุภานุวงศ์ ขึ้นดำรง

ตำแหน่งเป็นประธานประเทศ หรือประธานาธิบดีคนแรกของประเทศนั่นเอง แต่จากผลงานการแสดงออกทางศิลปะของผู้วิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้วิจัยเลือกที่จะนำเสนอสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะโดดเด่นและมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมในด้านศิลปะและวัฒนธรรม และชนบททำเนียบประเพณีที่ผู้คนใน สปป.ลาว ก็ยังมีวิถีชีวิตดำเนินไปพร้อมกับการขับเคลื่อนของสังคม เสมือนหนึ่งว่าการเป็นประเทศที่อยู่ในระบบของสังคมนิยม จะเป็นเพียงเส้นขนาดที่ได้เดินควบคู่กันมาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคงสืบไป

3. ประเด็นที่ส่งผลต่อการสร้างศิลปะร่วมสมัยไทย/ลาวได้ต่อไป จากการศึกษาวิจัยในผลงานของ 3 ศิลปินจาก สปป.ลาว และการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยจากแรงบันดาลใจจากศิลปิน สปป.ลาว และการสร้างสรรค์ผลงานตามแนวทางโพวิสต์และเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ของผู้วิจัย ได้เป็นการจุดประกายในแวดวงศิลปะใน สปป.ลาว ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมด้วยการพัฒนาทั้งแนวคิด หลักการทางศิลปะด้วยการบูรณาการองค์ความรู้จากประเทศเพื่อนบ้านที่จะร่วมเดินทางไปบนถนนแห่งศิลปะที่สามารถสร้างเป็นศิลปะร่วมสมัยได้เป็นปรากฏการณ์ที่จะส่งผลต่อประเทศเพื่อนบ้านในบริบทเดียวกัน แต่ต่างพื้นที่ให้ได้ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นภาษาสากลที่จะเป็นสื่อกลางในการนำไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกันในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในเนื้อหาภาพคน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยนั้น พบว่า ได้มีข้อสังเกตที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านในบริบทต่างๆ โดยเฉพาะเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันหรือใกล้เคียง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ซึ่งกันและกันที่จะนำมาซึ่งความยั่งยืนได้สืบไป

2. จากการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นการสร้างเครือข่ายทั้งจากทางด้านวิชาการ การสร้างเครือข่ายกับองค์กรทางภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนในเรื่องของวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานที่จะนำไปสู่การสร้างคุณภาพของผลงาน การสร้างสรรค์ให้ได้ในที่สุด พร้อมกับการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติการเรียนรู้ในศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกัน บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง จากการประสานงานจากเครือข่ายของภาครัฐที่จะเป็นต้นธารให้นำไปสู่การสร้างมิตรภาพที่ยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

ชาธร โชคภัทระ. (2556). **Amazing asean ลาว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ท่องเที่ยว อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

ดวงจันทร์ อาภาวัชรุดม์ เจริญเมือง. (2546). **โครงการศึกษากระบวนการทางผังเมืองในการอนุรักษ์หหลวงพระบางให้เป็นเมืองมรดกโลก**. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ได้รับทุนอุดหนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยชุดโครงการอาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2555). **ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ**. (หนังสือชุด "อาเซียน" ในมิติประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.

ดาวสยาม วชิรปัญญา, พระมหา. (2555). **พระพุทธศาสนาในลาว (Buddhism in Laos)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพริ้นติ้ง.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. **ราชอาณาจักรลาว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศยาม, 2547.

ประภัสสร เทพชาติรี. **ประชาคมอาเซียน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2554.

- ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). **พื้นที่และความหมายของการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง**. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (อำนวยการ).
- ภูเบศ ศุภพิพัฒน์. (2551). **บทเพลง, เรื่องสั้นและวัฒนธรรมชาติของ สปป.ลาวช่วงแรก (ค.ศ. 1975-1986)**.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (อำนวยการ).
- มหาบุญมี เทบสีเมือง (ไพฑูริกา, แปล). (2556). **ความเป็นมาของชนชาติลาว เล่ม 3**. กรุงเทพฯ : ตถาตา.
มาร์ติน สจ๊วต-ฟอกซ์. จิราภรณ์ วิญญรัตน์ (แปล). (2556). **A History of Laos (ประวัติศาสตร์ลาว)**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย.
- วรัญญ์ บุณยสุรัตน์. (2555). **ชุด “อาเซียน” ในมิติวัฒนธรรม ชื่นชมสถาปัตยกรรมในหลวงพระบาง**.
กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- สงวน รอดบุญ. (2545). **พุทธศิลป์ลาว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สายธาร.
สังคมลุ่มน้ำโขง, วารสาร. ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2555.
- สัญญา ชีวะประเสริฐ. (2540). **บทบาททางการเมืองของเจ้าสุภานุวงศ์ (ค.ศ. 1945-1975)**. สารนิพนธ์หลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
(อำนวยการ).
- สารมิตรภาพไทย-ลาว, ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2554.
สารมิตรภาพไทย-ลาว, ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2555.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2554). **พระแก้วมรกตมาจากไหน?** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โพสต์บุ๊กส์.
- สุเจน กรรพฤทธิ์. (2555). **ตามรอยเจ้าอนุวงศ์ ศิลปประวัติศาสตร์ไทย-ลาว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สารคดี.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. (2553). **“ประวัติศาสตร์ศิลปะประเทศไทยใกล้เคียง อินเดีย, ลังกา, ชาว, จาม, ขอม, พม่า,
ลาว”**. ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ : มติชน.
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. (2554). **จากหลวงพระบางถึงเวียงจันทน์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- Grant Evans. (2009). **The Last Century of Lao Royalty, A Documentary History**. China : Silkworm
Books.
- Martin Stuaire-Fox and Somsanouk Mixay. (2010). **FESTIVALS OF LAOS**. China : SILKWORM BOOKS.
- หนังสือภาษาลาว Institute of Culture and Arts
อ้ายหม่น้อย. **แขวงหลวงพระบางแดนงาม (Beautiful Luang Prabang)**. Big Brother Mouse, Luang
Prabang, Loa.
- บุญเลิง เวณวิลาวง. (1989). **ศิลปะลายลาว**. ลาว : แห่งรัฐ.

References

- Chathom Chokphattara. (2013). **Amazing ASEAN Laos. 1st Edition**. Bangkok: Amarin Travel Amarin Printing & Publishing.
- Doungchan Apawatchara Charoenmuang. (2003). **An Investigation of City Plan Process to Conserve Luang Prabang as the World Heritage**. The Institute for Social Research Chiang Mai University (funded by the Thailand Research Fund: 5 Area Studies Project. Chiang Mai University)
- Dararat Mettarikanon. (2012). **Multi-Dimensional History of Laos. A Series of "Asian": Historical Dimension**. Bangkok: the Ancient City.
- Daosiam Wachirapanyo, Phra Maha. (2555). **Buddhism in Laos. 2nd Edition: Bangkok: Med Sai Printing**.
- Boonchuay Srisawadi. **Kingdom of Laos. 2nd Edition**. Bangkok: Siam Press Media, 2004.
- Prapat Thepchatre. ASEAN Community. **1st Edition. Bangkok: Sema Dham Printing, 2011**.
- Patpong Kongwichit. (2000). **Area and Semantics of Tourism in Luang Prabang**. Master Thesis of Sociology and Anthropology Program, Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University, (Copy).
- Bhubes Suppipat . (2008). **Lyrics, Short Stories and Lao Culture in the First Period (1975-1986)**. Graduate School Srinakharinwirot University, (copy).
- Maha Boonmee Thepsimuang (Phathai Phuta, Translation). (2556). **History of Laos No.3** Bangkok: Tathata Publication.
- Martin Stuart - Fox. Jiraporn Winyarat (Translation). (2013). **A History of Laos. 2nd Edition**, Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project, Toyota Thailand Foundation (TTF).
- Waralan Boonyasurat. (2012). **A Series of "Asian" in Cultural Dimension. Admire the Temple Architecture in Luang Prabang**. Bangkok: the Ancient City.
- Sanguan Boonrod. (2012). **Buddhism of Laos Arts, 2nd Edition**: Bangkok: Saitan Publishing.
- Mekhong Societies, Journal. 8th Year, Vol.3 September - December 2012.
- Sanya Chivaprasert. (1997). **the Political Role of Chao Suphanouvong (1945-1975)**. Master Thesis of Arts Program in History, the Faculty of Liberal Arts. Bangkok: Thammasat University, (copy).
- Thai Laos Fellowship Information, 18th Year, Vol.1 January - March 2011.
- Thai Laos Fellowship Information, 19th Year, Vol.3 July – September 2012.
- Suchin Wongthes. (2011). Where does the Emerald Buddha come from? '. 1st Edition. Bangkok: Post Books Publishing.
- Sujen Kampari. (2012). **Follow Chao Anuwong: Unfold Thai Laos History**. 1st Edition Bangkok: Sarakadee Press
- Supattaradis Diskul, M.C (2553). **"Arts History of Neighboring Countries: India, Lanka, Java, Cham, Khmer, Burmese, Laos**. " Arts and Cultures, Special Edition, 6th Edition, Bangkok: Matchon.
- Surasawadi Suksawadi (2011). **From Luang Prabang to Vientiane. 2nd Edition**. Bangkok: Saitan Publishing.

Grant Evans. (2009). **The Last Century of Lao Royalty, A Documentary History**. China: Silkworm Books.

Martin Stuaire-Fox and Somsanouk Mixay. (2010). **FESTIVALS OF LAOS**. China: **SILKWORM BOOKS**.

Lao Books

Ai Moo Noi. Beautiful Luang Prabang. Big Brother Mouse, Luang Prabang, Loa.

Boonlueng Venvilawong (1989). Lao-Style Arts. Laos: State

Institute of Culture and Arts